בעזהשי"ת

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ

גליון שבועי

והמשכילים יזהירו

שיעורים בספר הזוהר

על התורה והמועדים

ע"י הרב יצחק לאווי שליט"א

נדבת הרה"ג ר' משה אליעזר ליברמאן שליט"א

נדבת הרה"ג ר' יואל הלוי יונגרייז שליט"א

גליון כ"א • פרשת בשלח תשפ"א

זכות הקונטרס הוקדש על ידי ידידי היקר

הרה"ג ר' **משה אליעזר ליבערמאן שליט"א**

לרגל התחדשות הקונטרס ולרגל יום הולדת

יה"ר שיעלה מעלה מעלה בכל העניינים

השיעור השבועי הוקדש על ידי ידידי היקר

הרה"ג ר' יואל הלוי יונגדייז שליט"א

זכות אור התורה יגן בעדו ובעד ביתו להתברך בכל מילי דמיטב

לשמיעת וצפיה בשיעורים, וכן לשאר שיעורים וכתבים, ולהרשמה לקבלת עדכונים שבועיים באימייל

yitzchoklowy.com

בתוכן

זוהר מאמר תפלה לחבקוק

פרק א׳ - האשה השונמית ואלישע ד

פרק ב - פקידת האשה השונמית בראש השנה ז

פרק ג׳ - בן השונמית נקשר בנוקבא ולכן מת ח

פרק ד׳ - הנער הוא חבקוק ולכן התפלל על שגיונות יא

פרק ה׳ - שגיונות ישראל ביציאת מצרים יג

שיעור על זוהר בשלח: שגיון ישראל

הפרשה השקטה המפסקת בין יציאת מצרים לקריעת ים סוף טו

מה עושים עם הגאולה טז

בין חברים אין צריך לחייך יז

פרעה מלווה לעם יח

מחנה שכינה מלווה לעם ומלמד אותם שירה יט

כסדר הזה של גאולה וכאב וגאולה הוא לידת ומיתת ותחיית בן השונמית כ

האשה השונמית היתה עיקר הבית כא

ידיעתה בקדושת אלישע היתה פנימית כא

ביום ראש השנה נפקדה השונמית כג

לפי שניתן אל האשה דבק בו המות כד

הילד לא חי לשם חיים בעלמא אלא לשם נבואה והוא חבקוק כד

מאמר תפלה לחבקוק

זוהר פרשת בשלח חלק ב' דף מ"ד, א – מ"ה, א

אור יקר פרשת בשלח סימן א'

הסולם פרשת בשלח אות א' – אות כ"ז

[ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו']

פרק א' - האשה השונמית ואלישע

א.

למה יש 'תפלה לחבקוק הנביא' ואין 'תפלה לפלוני הנביא' אחר?

רבי שמעון פתח: (חבקוק ג', א) **תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות. האי קרא קשיא ואית לאסתכלא ביה. מאי שנא תפלה לחבקוק על שאר נביאי עלמא דלא כתיב בהו תפלה לישעיה הנביא, תפלה לירמיה, או ליחזקאל, ולהושע, ולשאר נביאי עלמא?** (וע"י זוהר בלק קצ"ה, א שחילקו בין זה לתפלה לדוד משה ועני)

ב.

אלישע לא רצה להטריח לנס ונהנה משל בני אדם

אלא הכי תנינן: (עי' ברכות דף י, ב: אמר אביי ואיתימא ר' יצחק, הרוצה להנות יהנה כאלישע, והוא מפרשה זו שאלישע נהנה מאשה השונמית שהוא הקשר הסוגיה שם וכל המשך הזוהר כאן מתייחס למבואר שם. שאלישע זכה מה שלא זכה נביא חוץ ממשה לא מצאנו מקור מפורש ד'תנינן' ונחלקו המפרשים למה הכוונה, ולפיכך נראה שכוונת הזוהר בציונו ששנינו למקור זה. ולפי הענין הוא מתייחס ל'גדולות אשר עשה אלישע' שהם ניסים גלויים שפעל ולא מצינו

כמותם במספרם בשאר נביאים.) **אלישע זכה בהאי עלמא מה דלא זכה נביאה אחרא בר ממשה, ועם כל דא לא בעא לאטרחא למאריה** (מבואר בגמרא פסחים ח, ב ותענית כד,א שאין לסמוך על הנס, והזוהר קורא לזה שאין הצדיקים רוצים להטריח לקונם, עי' ויגש ר"ט, א ועוד. לפי הפשט הרוצה שלא ליהנות מתייחס לשאלת הנאה מאחרים ולא לשאלת הנס ושמואל שלא נהנה מעצמו היה מתפרנס ולא מן הנס, אך הזוהר מפרש הרוצה להנות משל אחרים ולא על ידי נס, וכמו שמצינו שאליהו התפרנס על ידי נס ומשה לא אכל ארבעים יום וחי על ידי נס.)

ג.

אשה גדולה במעשיה עיקר הבית ולא היה בעלה בבית

מה כתיב? (מלכים ב ד', ח') **ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה. מאי אשה גדולה? אלא גדולה בעובדהא. דכל בני דרא משתבחין בה. והיא עקרא דביתא. ובגין דבעלה לא הוה שכיח בביתא למהוי עקרא לא אדכר הוא אלא היא.**

ד.

אשה גדולה על שאר נשות העולם שעיניהם צרה באורחים

תו: ושם אשה גדולה – גדולה על שאר נשי עלמא. דהא שאר נשי עלמא כד חמאן אושפיזין בביתא מצטערן ביה (בבא מציעא פז, א, למדו משרה שהאשה עיניה צרה באורחין יותר מן האיש), **כל שכן לאפקא עליה ממונא. והאי חדת באושפיזין, כל שכן באלישע דחדת ביה, ועל דא שבחה.**

ה.

כיצד ידעה שאלישע הוא איש קדוש? פירושי הגמרא וקושיות עליהם

ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא. במה ידעה? אלא הא אוקמוה חבריא (במסכת ברכות י', ב': מנא ידעה רב ושמואל חד אמר שלא ראתה זבוב עובר על שולחנו וחד אמר סדין של פשתן הציעה על מטתו ולא ראתה קרי עליו) **דשושיפא חוורא זריקת ליה בערסא ולא חמת ביה קרי לעולם ולא אעבר זבובא בפתוריה.**

הא מלה קשיא. אי תימא דלא חמאת קרי, הא סגיאין אינון בני נשא הכי בעלמא, מאי שנויא הכא? ואי תימא דלא אעבר

זבובא בפתוריה, אמאי כתיב הנה נא ידעתי, וכי היא ידעה ולא אחרא, הא כל אינון דחמו ליה אכיל הוו ידעי?

ו.

דרך העולם שהמיטה יש לה ריח רע וממיטת אלישע עלה ריח גן עדן

אלא שפיר קאמרו, היא ידעה ולא אחרא. בגין דהיא מתקנת ערסיה בשעתא דשכיב בליליא ובשעתא דקאים בצפרא, והאי דקאמרי דשושיפא זריקת ליה בערסיה, הכי הוא ובה ידעה.

ארחא דעלמא כיון דקאים בר נש מערסא סליק שופיפא דנאים ביה ריחא מנוולא, והאי בשעתא דלקטה ההיא שושיפא מערסיה הוה סלקא ריחין כריחין דגנתא דעדן. אמרה אי לא דקדושה דמאריה עליה לא סלקא ריחין קדישין הכי.

ז.

משראתה שהוא קדוש בקשה לייחד לו מקום מופרש.

בגיני כך בעי לאתפרשא מן ביתא, דלא אזדהר בר נש כל כך. בביתא, אבל (מלכים ב ד׳, י) **נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה.**

ח.

מטה שלחן כסא מנורה הם תיקוני השכינה

ארבע אלין למה? אלא בגין דאינון תקונא דכנסת ישראל (ראה ביאורם להלן פרשת תרומה קלג, א).

ט.

הקדימה את המטה לפי שהוא חביב.

והכי אתקרי מטה ושלחן וכסא ומנורה, לאו אינון כתיקון שמושא, דהא כסא בעי בקדמיתא, ולבתר שלחן ולבתר מנורה ולבתר מטה, אמאי אקדימת מטה? בגין דהיא חביבת עליה מכלא, ולא אקדים בר נש אלא מה דחביב עליה (כדין הלכות ברכות, ולשון הגמרא בכמה מקומות איידי דחביבא עליה אקדמיה, למשל ראש השנה יב, א. עי׳ כד הקמח לרבינו בחיי ערך אורחים: אשה חשובה וחכמה היתה

וכענין שכתיב (שם) ושם אשה גדולה כלומר חשובה והיו כל דבריה בחכמה ובסדר הראוי, כי הקדימה מטה לשולחן כי דרך העיף הבא מן הדרך שרוצה לשכב על המטה ולנוח יותר מן האכילה).

פרק ב - פקידת האשה השונמית בראש השנה

א.

ויהי היום זה ראש השנה

ויהי היום ויבוא שמה. מאן הוא יומא דא? אלא כמה דאוקמוה (תרגום יונתן ורש"י על הפסוק ויהי היום בספר איוב א, ו, ומובא בזוהר למעלה פרשת בא לב, ב. ושם אוקמוה גם לפסוק זה שהוא בראש השנה. וכן בפרשת פנחס רלא, א) **דיומא דא יום טוב דראש השנה הוה, דאתפקדו ביה עקרות דעלמא** (ראש השנה י,ב: בראש השנה נפקדו שרה רחל וחנה), **ואתפקדן ביה בני עלמא** (כמ"ש בתקיעתא דרב ובריות בו יפקדו).

ב.

בהתבודדותו מעיין אלישע בדין העולם

קרא לה ואמר (מלכים אב ד', י"ג) **הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת וגו', בגינך אצטריכנא לעיינא יומא דא בדיני עלמא. דקודשא בריך הוא דאין ביומא דא לעלמא, ובגין דאתפרשנא בלחוד באתר דא אצטריכנא לאסתכלא ברגיזו דעלמא.**

ג.

מה לאשה אל המלך? אלא שאל אם יש לה תפלה אל המלך המשפט.

(שם) **ומה לעשות לך היש לדבר לך אל המלך. וכי מלה דא למאי אצטריך לגבי אתתא דלא נפקא ולא אעלת ולא אזלת בהיכלא דמלכא?**

אלא יומא הוה גרים דכל בני עלמא יתבין בדינא, וההוא זמנא אקרי קב"ה המלך המשפט (ברכות יב, ב כל ימות השנה אומר מלך אוהב צדקה ומשפט ובעשי"ת מתפלל המלך המשפט). **אמר לה אי אצטריך**

לך לגבי מלכא עלאה על עובדין די בידך.

ד.

בשעת הדין אין לאדם לפרוש מן הציבור

(שם) **ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מאי קאמרת? אלא בשעתא דדינא תליא בעלמא לא אתפרש בר נש בלחודוי, ולא אתרשים לעילא, ולא אשתמודעון ביה בלחודוי.**

דהא בזמנא אחרא דדינא תליא בעלמא, אינון דאשתמודעון ורשימין בלחודייהו, ואף על גב דזכאין אינון, אינון אתפסן בקדמיתא.

ועל דא לא לבעי ליה לאיניש לאתפרשא מבין עמא דבכל זמנא רחמי קב"ה על עמא כלהו כחדא ולא ליבעי ליה לאיניש לאתפרשא מעמא לעלם. ובגיני כך אמרה **בתוך עמי אנכי יושבת** ולא בעינא לאתפרשא מנייהו כמה דעבדנא עד יומא

(וכן פירשו בזוהר למעלה פרשת נח ס"ט, ב. ויצא ק"ס, ב. בא לג, ב. מדרש הנעלם רות עז, א)

ה.

למועד נפקדה שיום ראש השנה גורם לפקידת עקרות.

(שם י"ד) **ויאמר גחזי אבל בן אין לה ואישה זקן. אמר אלישע ודאי שעתא קיימא דהא יומא גרים.**

(שם ט"ז) **ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן. ותהר האשה ותלד בן למועד וגו', למועד ודאי.**

פרק ג' - בן השונמית נקשר בנוקבא ולכן מת

א.

הילד מת לפי שניתן לה ולא לבעלה

לבתר מית. מאי טעמא מית? אלא בגין דאתייהיב לה ולא לבעלה ומאתר דנוקבא אתקשר. ומאן דאתקשר בנוקבא מיתה אזדמנת קמיה.

לה אתיהיב, דכתיב את חובקת בן.

ב.

באברהם כתיב אשוב אליך ולא אליה.

תא חזי: באברהם דכתיב (בראשית י"ח, י') שוב אשוב אליך כעת חיה, אליך ודאי, בך אתקשר ולא בנוקבא, אליך ולא אליה. מאן דאתי בסטר נוקבא מות קרי לרגלוי.

ג.

השכיבה אותו על המיטה שבו ראתה קדושה.

(מלכים ב ד', כ"א) ותשכיבהו על מטת איש האלהים, בגין דתמן הוה חמאת קדושא עלאה מכלא.

ד.

הקדים שלום לה שהיא העיקר.

(שם כ"ז) השלום לך השלום לאישך השלום לילד. מכאן דהיא עקרא דביתא, ולא עוד אלא דהיא אזלת לגביה.

ה.

כשהיה במקומו נקרא איש האלהים ושלא במקומו אלישע סתם.

(שם כ"ז) ויאמר איש האלהים הרפה לה. מאי שנא הכא איש האלהים וכד איהו במתא אלישע?

אלא ודאי איש האלהים דהכא הוא דוכתיה ולא במתא, ובשעתא דהוו בני נביאי קמיה.

ו.

הקב"ה העלים מאלישע לפי שהיה צריך למות שהיה מעולם הנוקבא.

ויי' העלים ממני ולא הגיד לי. מאי טעמא לא ידע אלישע?

אלא אמר קודשא בריך הוא ומה אנא קטיל להאי, אי אימא ליה לא ימות דהא נבואה דיליה הוא, ודאי אית ליה למימת והא אתמר את חובקת בן, ומאתר דנוקבתא גרים מותא, ובגיני כך לא אמר ליה.

ז.

הנס הסתלק מגחזי.

(שם כ"ט) **ויאמר לגחזי חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך, והא אוקמוה** (פרקי דרבי אליעזר פרק ל"ג: היה הדבר כשוחק בעיניו וכל אדם שהיה פוגע היה אומר התאמין שהמטה הזה מחיה את המת לפיכך לא עלתה בידו) **ואסתלק ניסא מניה.**

ח.

האשה ידעה שגחזי אינו ראוי לנס לפיכך לא עזבה את אלישע.

(שם ל') **חי יי' וחי נפשך אם אעזבך. ואמאי, כיון דגיחזי הוה אזיל?**

אלא היא ידעה ארחוי (כמו שפירשו ברכות י, ב במה שאמרה איש אלהים קדוש הוא קדוש ומשרתו אינו קדוש שאחזה בהוד יפיה), **לאו איהו כדאי דאשתכח ניסא על ידוי.**

ט.

אלישע הוסיף לנער רוח ממקום אחר והשיב לו את נפשו.

וישם פיו על פיו וגו'. אמאי? אלא אשגח אלישע וידע דאתרא הוה גרים דאתקשר ביה השתא.

(שם ל"ד) **וישם פיו על פיו – לאקשרא ליה באתר אחרא עלאה אתר דחיין אשתכחו ביה, ולא יכול לאעקרא ליה מאתר דאתקשר בקדמיתא, אלא אתער רוחא אחרא דלעילא ואתקשר בהאי אתר ואתיבו ליה נפשיה, דאי לאו הכי לאו הוה קאים לעלמין.**

י.

שבע פעמים הוא בחינת שבעים שנה שניתן לילד משבע ספירות.

(שם ל"ה) **ויזורר הנער עד שבע פעמים, ולא סליק יתיר, כמה דאת אמר** (תהלים צ', י) **ימי שנותינו בהם שבעים שנה.**

פרק ד' - הנער הוא חבקוק ולכן התפלל על שגיונות

א.

הנער הוא חבקוק הנביא מלשון את חובקת בן.

ודא הוה חבקוק נביאה, כמה דאת אמר את חובקת בן (וכ"כ בהקדמת הזוהר ז, ב.)

ב.

חבקוק לשון חיבוק כפול חבוק אמו מן המלכות וחבוק אלישע מן התפארת.

אי הכי חבוק מבעי ליה, אמאי חבקוק? תרי, חד דאמיה, וחד דאלישע דאתחבק עמיה.

תרי חבוקין הוו בין להאי סטר ובין להאי סטר, חבוקא חד ההוא אתר דהווה תלי ביה בקדמיתא, חבוקא אחרא דסליק ליה לדרגין עלאין יתיר, ובגין כך חבקוק – תרי.

ג.

'תפלה' היא השכינה הנקראת 'תפלה של יד'.

(חבקוק ג, א) **תפלה לחבקוק הנביא. מאי תפלה? אלא דא הוא אתר דהוה קשיר ביה בקדמיתא ודא הוה תפלה של יד** (עי' ספר הבהיר אות ס"ח: שאלו תלמידיו את ר' רחומאי מאי דכתיב (חבקוק ג, א) תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות, תפלה, תהלה מיבעי ליה, אלא כל המפנה לבו מעסקי עולם ומסתכל במעשה מרכבה מקובל לפני הקב"ה כאלו מתפלל כל היום שנאמר תפלה, מאי שגיונות, כדכתיב (משלי ה' יט) באהבתה תשגה תמיד ' ומאי ניהו. מעשה מרכבה דכתיב (חבקוק ג' ב) ה' שמעתי שמעך יראתי).

ד.

שגיונות הוא עוונות העולם שהיו תלוים לפני הגבורה בראש השנה.

על שגיונות – דההוא יומא דאתקשר ביה, שגיונות דעלמא הוו תליין קמי קודשא בריך הוא, וגבורה הוה שליט, ועל דא אתקשר ביה האי תפלה.

ה.

ד"א: תפלה על חבקוק.

דבר אחר: תפלה לחבקוק, תפלה בגין חבקוק, דאיהו עביד

בגיניה.

ו.

חבקוק קיבל נבואתו מן המלכות ולפיכך הזדעזע שממנה מת.

(שם ב׳) **יי׳ שמעתי שמעך יראתי. תא חזי: כד הוה אתער עליה רוחא דנביאי, על אתר דא דהאי תפלה הוה אתי, והוה דחיל ומזדעזע** (על פסוק זה כתחילת דרכי הנבואה אצל הנביאים והזוהר עצמו ראה ספר הבהיר אות ס״ח – ע״ז. הקדמת הזוהר ז, ב. תחילת האדרא רבה קכ״ח, א. שם קלח, ב. וצרף הדברים). **מלה אמרי מאן דנשכיה כלבא מקליה מזדעזע.**

ז.

פעלך הוא חבקוק עצמו. ביקש שיתנו לו חיים בקרב שנים העליונים.

(שם) **יי׳ פעלך בקרב שנים חייהו. מאן פעלך? אלא עליה קאמר דאיהו פעל דיליה.**

בקרב שנים חייהו – הב ליה חיין להאי פעלך בקרב שנים עלאין. חייהו – דלא ימות כדקדמיתא.

ח.

שגיונות הם כלי נגינה שעל ידיהם התנבאו.

על שגיונות. מאי שגיונות, שגיאות מבעי ליה? כמה דאת אמר (תהלים י״ט, י״ג) **שגיאות מי יבין. אלא כלא הוא.**

אבל שגיונות, כמה דאת אמר (תהלים ז, א) **שגיון לדוד. זיני תושבחן הוו קמייהו דנביאי למישרי עלייהו רוחא נבואה כמה דאת אמר** (שמואל א י׳, ה) **ומצאת חבל נביאים מתנבאים ולפניהם תוף וחליל וגו׳, וכתיב** (מלכים ב ג׳, ט״ז) **ועתה קחו לי מנגן וגו׳.**

ט.

חבקוק נצרך לנגינה לבסם את רוחו שהיתה ממקום המיתה.

וכל שכן חבקוק דאצטריך ליה יתיר מכלהו, לנייחא דרוחא ולבסמא ליה, ולבסמא להוא אתר, לאמשכא עליה רוח נבואה.

י.

כל הנביאים הוצרכו לניגון חוץ ממשה.

וכן כלהו נביאי כהאי גוונא. בר ממשה דסליק על כל שאר נביאי דעלמא (כמ"ש הרמב"ם יסודי התורה פרק ז' הלכה ד'), **זכאה חולקיה!**

פרק ה' - שגיונות ישראל ביציאת מצרים

א.

ביציאת מצרים היה לב ישראל שבור.

תא חזי: כד נפקו ישראל ממצרים, רוחיהון הות תביר בגווייהו ולא יכלין למחדי.

ב.

ישראל שמעו קול תשבחות מלאכי השכינה ושב רוחם.

ובשעתא דכלהו אוכלסין ורתיכין נפקו בשכינתא, כלהו ארימו תושבחן ושירין קמי קודשא בריך הוא, אתער קודשא בריך הוא רוחיהון דישראל, והוו שמעין אינון תושבחן וקאים רוחיהון בגווייהו דלא פרחן.

ג.

כאשר יצאו אז הרגישו את שברון רוחם טעמו טעם מות וה' ריפא אותם.

בר נש כד איהו שביק פולחנא, כדין ידע תבירו דגרמוי תבירו דרוחא. כך ישראל כד נפקו ממצרים כדין טעימו טעמא דמות וקב"ה אסי לון, הדא הוא דכתיב (שמות י"ג, כ"א) **ויי' הולך לפניהם יומם.**

ד.

ריחות רפואה עלו לפניהם בדרך.

וכל אורחא הוה סליק ריחין דאסותא ועאל בגווייהו ואתסון. וקל תושבחתן דהוו שמעי חדאן ונייחין ברוחיהון.

ה.

פרעה וכל מחנותיו ליוו את ישראל

ופרעה וכל אינון אוכלוסין דיליה הוו אזלי בתרייהו לאוזפא לון עד דנפקו מארעא דמצרים.

ו.

גם שאר שרי העמים ליוו את ישראל עד שבאו לאיתם.

וכן כל אינון רברבין דממנן עלייהו ועל שאר עמין אוזיפו לה לשכינתא ולישראל כלהו עד דשארו (שמות י״ג, כ) **באיתם בקצה המדבר.**

הדא הוא דכתיב ויהי בשלח פרעה את העם,

ז.

כי קרוב הוא השבועה שנשבע אברהם לאבימלך.

ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא. ההוא אומאה דאומי אבימלך לאבהן על ההוא טיבו דעבדו פלשתים לאבהן וכתיב (בראשית כ״א, כ״ג) **כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה.**

שיעור זוהר בשלח

שגיון לישראל

הפרשה השקטה המפסקת בין יציאת מצרים לקריעת ים סוף

א.

ויהי בשלח פרעה את העם. ויהי לשון צער (עי' שמות רבה). והלא בשמחה רבה וגדולה יצאנו ממצרים ובשמחה רבה אמרו כולם את שירת הים בפרשתנו. ועל שמחות אלה מתבוננים לרוב כאשר מדברים אודות יציאת מצרים בשתי הופעותיה הגדולים ליל התקדש חג וקריעת הים. כשם שדברנו בארוכה כי לא נוכל ללמוד את סדר היציאה מצרינו אלא אם נתעקש לפתוח את הפרשיות שטרם היציאה וכל ספקות קושיות ומאבקי משה ה' ישראל ופרעה על זה. כך הוא כלפי שמחת ושירת היציאה שלא נוכל לדעת סודו כלל אם נעמוד על חלקי האור שבו ולא נפתח את צדדי החושך שבו שהם שאפשרו לנו לצאת מאפילה לאור גדול פעמיים להפליא.

ב.

פרשה זו הפותחת את פרשתנו ומתארת את מסע בני ישראל ביציאתם ממצרים, היא פרשה עדינה ושקטה מאד. לכאורה לא מסופר בה שום דבר דרמטי מעבר להוספת כמה פרטי אודות הדרך שלקחו בני ישראל ממצרים לישראל, ולמה לא פנו בדרך ארץ פלשתים אלא הלכו דרך המדבר. ועוד פרטים כיצד יצאו עם עצמות יוסף. וכי ענן הויה היה מלווה אותם. וכי הגיעו אל איתם. וכי יצאו חמושים וביד רמה. כל אלה אינם אלא פרטים קטנים הנוספים על עצם הסיפור הגדול שהוא יציאתם ממצרים, וארכות הדברים אך למותר לכאורה.

ג.

השקט הזה הכלום הזה אינו אלא הזמנה שנקשיב אל עדינות לחישותיו ונדע כי כאן מפכה משהו. התורה לא הקדישה פרשה שלימה בכדי שנדע אם ישראל יצאו ממצרים חמושים או לא. או בכדי לשמש פסקת מעבר מדרמת היציאה אל דרמת הים ולספק לנו כמה פרטים שנדע להסביר קשרי הסיפורים. הסוד הזה העסיק את המדרשים ואת הזוהר שעמדו על פסוקים אלה רבות וסובבו אותם.

מה עושים עם הגאולה

ד.

כל מי שיצא פעם מאיזה מצרים מכיר את השקט המוזר שלאחרי היציאה. לפעמים הורגלנו מדי לחשוב שאנחנו במצרים ששכחנו כיצד לשים לב אל היציאות. אבל יציאות קורות תמיד בכל שנה ושנה. הנה הצרה שהעסיקה אותך משך עשרות שנים פרחה הלכה לה והנה אתה מבחוץ. הנה היצר הרע שלחמת איתו במשך עשרות שנים וכמעט שבנית את זהותך סביב המאבק איתו, הנה נעלם והוא שלח אותך. הנה הפרויקט הגדול שהתלבטת על כל פרטיו עידן ועידנים הצליח ונולד. ובכן. היינו מצפים לחגיגות גדולות שיאורו האורות ויצלצלו הפעמונים בכל לב ונפש, והנה לא דבר. חירות הוא דבר מה לבן וריק אשר כל העבדים שואפים אליו ואינם יודעים מה לעשות איתו כשהוא מגיע. לחם עוני.

ה.

לפעמים פתאום מעבר לפינה אתה פוגש את צרתך הישנה וכמעט אתה נושם לרווחה, הנה אני מרגיש נוח עם זה אני יודע מה לעשות לצעוק להתלונן להתפלל להתענות. כך קוראים אנחנו כיצד ישראל רואים מצרים נוסע אחריהם ויצעקו אל ה׳, תפסו אומנות אבותם. כמעט מורגש כאן ההקלה. הנה זה באיזור הנוחות שלנו אנחנו יודעים מה לעשות כאן. כבר הורגלנו תמיד לצעוק אל ה׳. וודאי הצעקה הזאת היא בעצמה בקשה על היציאה והשתוקקות אל הגאולה. אבל השתוקקות זו נוחה לנו מאד, הגאולה עצמה אין אנחנו יודעים מה לעשות איתה (לכן מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו).

ו.

השלב הזה של היציאה איננה שלב של מנוחה אחרי, הוא צריך להיות שלב של לימוד כיצד פועלים בתוך עולם החירות. כיצד מתנהגים אחר

שאין שום פרעה מאחרינו. במילים אחרות, צריכים ללמוד כאן מחדש את כל הצעקה שצעקנו. כי בהיותנו במצרים אכן השתוקקנו לגאולה אבל לא ידענו שמה ומהותה כלל. כעת שיצאנו עכשיו וטעמנו טעם הגאולה כעת אפשר להתפלל עליו ולהיכנס אליו. גם הגלות עצמה לא ידענו שמה ומהותה בהיותנו בגלות. שכן הנמצא בגלות איננו יודע כיצד לבכות על הגלות טרוד הוא בגלות עצמו, וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל. אחר היציאה הגמורה אז נדע את הגלות ונדע את הגאולה. ניכנס לפרט את החלקים האלה, כיצד לומדים את הגלות אחרי הגאולה וכיצד לומדים את הגאולה אחרי הגאולה. וכיצד כל הדרמה הזו מסופרת בפרשה זו אשר יש לקרותה בכמה פעמים בכמה ניגונים שונים לפי אותם הלימודים.

בין חברים אין צריך לחייך

ז.

נדבר תחילה על טעם מוות הגלות המורגש דווקא אחר היציאה. פעמים רבות נדמה לנו כי הגלות הוא מקום האנחה והגאולה הוא מקום הניגון והשמחה. החול הם ימי עמל וטורח והשבת הוא זמן שמחה וחיוך. כל היום הוא זמן אנחה ופיזור והתפלה הוא זמן הריכוז והרצינות. אך כאשר מגיעה השבת מתוך טורח ימי החול הנה אנחנו פתאום מרגישים עייפים ונופלים למיטה בכניסת השבת. מסתובב אדם כל היום בדברים בטלים ודרך ארץ והוא נכנס לבית הכנסת בערב ומתפלל ופתאום מתאנח ופתאום נרדם ופתאום מתבלבל הרבה יותר ממה שהיה מבולבל כל היום. חושבים בני אדם שיש חיסרון בסדר זה. ולא הוא.

ח.

אם נרדמת באמצע התפלה ולא נרדמת במשך כל העבודה אין זה כי אתה מחשיב את העבודה יותר מן התפלה אלא להיפך. התפלה הוא ביתך מקום מנוחתך. שם אתה מרגיש בנוח שם אינך מרגיש את הצורך להתנהג באופן מאולץ ומלאכותי. שם גילית שאתה עייף ויגע נאנח ומבולבל כי באמת היית ככה כל היום אבל דרישות עבודתך היה שצריך לחייך לכל הקונים אז חייכת אליהם ופעלת עבורם את המאמץ הרגשי הזה כחלק מעבודתך וסדר החיים שצריכים להיות אדיבים וכו׳. נכנסת לבית המדרש הנה אתה במקומך הבטוח פה לא צריך לעשות את עצמך. אתה כמות שאתה עייף ויגע ונאנח.

ט.

מסתובב אדם כל היום בין חברים סוחרים מחייך באדיבות לא כועס לא צוחק יותר מדי הכל בתוך הגבולות שהקפיטליזם מרשה. והוא חוזר הביתה לאשתו ומיד צועק ומקלל וצוחק בקול ואומר זה שטויות וזה היה כזה הבל. אין אהובתו שואלת וכי למה אתה יכול להתנהג יפה לכל השותפים המסחריים שלך ופתאום אלי אתה מגלה חוסר אונים ועצב, וכי איני חשוב לך יותר מן הקולגות שלך, שלהם אתה מחייך בלבד ואלי אתה גם כועס וגם בוכה ומתלונן ונרדם. אדרבה בגלל שאני מקום מנוחתך פה אתה בטוח פה אינך חייב לחייך פה אתה יכול להיות טבעי. וודאי אחרי שנסיים להתלונן על כל החיוך המאולץ של כל היום אז נמצא פתח ומקום לחייך אל אהובתי חיוך אמיתי שמח ונח. אבל המצב ההתחלתי של אדיבות מעושה בחוץ וכעס בפנים הוא הסדר האמיתי.

י.

במצרים אצל פרעה היה חובה לשמוח תמיד. שרי המיסים לא הרשו לך להתאנח באמצע העבודה מה זה העצבות פה צריכים להיות שמחים כולנו עבדי פרעה בשמחה ובצהלה. כאשר ראו אחד מישראל מקלל או בוכה מיד הכו אותו ואמרו תכבד העבודה. סוף סוף ניצלו מהם, ויהי בשלח פרעה לשון צער. פה הוציאו בני ישראל את כל כעסם. ופתאום ידעו באיזה צרה הם היו. טעמו טעם מוות של המצרים אחר היציאה. אולי זהו טעם אכילת מרור זכר לשעבוד בליל פסח. לא כדי לזכור את השעבוד אלא כי מרירות חייהם היתה אסורה עליהם לבטא עד שלא יצאו. סוף סוף אנחנו בני חורין מותר לנו להגיד וימררו את חייהם. סוף סוף הנפש משוחררת מותר לה להרגיש כעס ומרירות וכאב.

פרעה מלווה לעם

יא.

כל זה אינו אלא מדרגה אחת שאפשר להגיע אליו ביציאה ממצרים, תחושת צער המצרים לראשונה. צער זה פותח אותך אל הדבר העמוק יותר שהוא השקט של בלי פרעה. ויהי בשלח פרעה את העם ליווה פרעה את העם עם שריו וחייליו. יוצאים הם ישראל ממצרים אבל בליבם מתלווה פרעה, דווקא כאן מתלווה פרעה. כאשר למדנו שהלוויה הוא מעיקרי הכנסת אורחים כי שם מתבטא מה שנשאר לאורח ממארחו. פרעה מצידו הולך את ישראל ביציאתם ממצרים. (לוויה דומה ללשון הלוואה, המשלח כמוהו

אומר לא ממש שלחתי אתכם לנפשכם לוויתי לכם את החרות שלכם, דרך שלשת ימים. עוד תצטרכו לקנות אותו). פרעה מלווה את ישראל עד שאינם רואים אותו. כלומר מתגבר בליבם צער פרעה עד שהיא חולפת ומתברר להם עומק הכלום שהם בו מבלי פרעה. כשם שהעמידה על עומק הצער טובה מן האדישות וטמטום הלב ומובילה אל הגאולה כך העמידה על כאב הכלומיות טובה מן המלאות המזויפת ומובילה אל בקשת המלאות היותר עמוקה.

יב.

בכך אפשר להבין לפיה את הפליאה הגדולה הקיימת בכל סיפור יציאת מצרים, כאשר היציאה הגדולה בליל התקדש חג נדמה שהולידה נפל. הנה יצאו בני ישראל ביד רמה, ועוד רגע רודף פרעה אחריהם והם בצרה יותר גדולה ממה שהיו במצרים, כטענת בני ישראל הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים חדל ממנו ונעבוד את מצרים כי טוב לנו עבוד את מצרים ממתנו במדבר. ואם שנגאלו מצרה זאת בנס גדול בקריעת ים סוף, ואמרו על זה שירה, עדיין יתמה הלב לשם מה כל יציאת מצרים, שאנו חוגגים בליל פסח, והלא נראה שהיתה יציאה עקרה ונפולה שלא הצליחה ואם נצטרך להגיע אל הים לשם מה גאולה ראשונה. גאולה הראשונה כולה היא עבור המצב ביניים הזה שבה לומדים את הגלות ואת צערה, לומדים את הכלום שאחריה, ולומדים לבקש את הגאולה האמיתית.

מחנה שכינה מלווה לעם ומלמד אותם שירה

יג.

כל זה אינו אלא ביחס לידיעת הגלות. אך הלא חייבים גם ללמוד את הגאולה. הגאולה איננה רק שלילת הגלות יש בה מטרה חיובית בפני עצמה. ולקחתי אתכם לי לעם. אם הנמצא בגלות איננו יודע כיצד לבקש על גאולתו כלל והוא צריך להיגאל בכדי שיוכל לבקש על גאולתו. קל וחומר שהנמצא בחושך העולם איננו יודע כיצד לבקש את התגלות האלוהות. בוכים אנחנו מתי אבוא ואראה פני אלהים ולא ידענו מהו ראיית פני אלהים כלל ונמצא אין בקשתנו אלא הדים רחוקים לאותה בקשה שהיא צריכה להיות לראות פניו. חייבים לראות את פני האלהים בכדי לדעת לבקש את פניו. ואין רואים אותו אלא אם כן מבקשים אותו. לפיכך נראה ונגלה ונראה ונגלה שנלמד לבקשו ולמצוא אותו.

י"ד.

תחילת היראות פני אלהים על הים הוא שראו מה שלא ראה יחזקאל ואמרו שירה. וכי כיצד ילמד עם עבדים כיצד אומרים שירה בפני הקדוש ברוך הוא ומלאכים אינם יודעים ושואלים זה מזה כיצד לשורר לו. מי שכל ימיו כעס ומכאובים כיצד ידע לשורר על הטובה. רואים אנחנו פעמים רבות מי שהיה מורגל בצרות וגדל במקום עני ורע שאיננו יודע כיצד לשמוח כלל גם אחרי שהוא יוצא למרחב אין לו מושג כיצד שמחים בזה. חייבים אנחנו למצוא מודל ממי נלמד כיצד לשורר את הגאולה בטרם נשורר עליה.

ט"ו.

לפיכך לא שרו בני ישראל ביציאתם אלא אחר שראו את המרכבה על הים. ותיכף ביציאתם והויה הולך לפניהם בעמוד ענן וגו'. כפי שהתלווה פרעה אליהם למטה כך התלווה אליהם השכינה וכל מרכבותיה. והיו בני ישראל יוצאים ביד רמה, כואבים את כאב מצרים וטועמים טעם מותה. יודעים את בדידות הגאולה. ובאזניהם שומעים את שירת המלאכים המסובבים את השכינה. שירה זו המתיקה בעדם את כאב יציאתם ולימדה אותם לאט לאט כיצד לשמוח. בשקט בשקט עלו סביבם ריחות טובים של גן עדן, ריחות המעידים בפנינו כי איש קדוש עובר עלינו (ראה להלן), וכך באותם פסוקים של פרטי המסע יש את הקריאה של ליווי פרעה ויש את הקריאה של ליווי השכינה והקב"ה. מתוך ליווי פרעה התלווה אליהם השכינה. (וגם זהו מלשון הלוואה לוו עלי ואני פורע, לווה הקב"ה לישראל את מראה השכינה בטרם שילמו עבורה בכדי שידעו מה לבקש וכאשר יבקשו יותן להם בזכות).

כסדר הזה של גאולה וכאב וגאולה הוא לידת ומיתת ותחיית בן השונמית

ט"ז.

החכמה הוא לעמוד על המבנים החוזרים בעולם ולא להתבלבל כאשר נפגשים בהם שוב ושוב. כך מקשרים אנחנו נימא בנימא בדברי תורה פותחים את פרשה זו בפרשה אחרת לומר אין בעולם כי אם סדר אחד הוא המופיע בכל דור ודור בדרכו ולפי הקשרו. וכאשר עומדים על המבנה נדע לעמוד על הכל. הרי מבנה זה של גאולה וכיסוי וגאולה, או תאמר לידה וחיים ומות, הוא הסדר שמצאנו

בסיפור בולט ומעניין בספר מלכים. כאשר התארח אלישע אצל אשה שונמית ופעל לה בן בתפלתו למועד הזה לשנה אחרת. ויהי אך גדל הנער ויצא אל אביו ויאמר ראשי ראשי וימת. והיא נסעה אל איש אלהים והחיה אותו. וכך יש לנו לשאול שם כמו ששאלנו כאן לשם מה כל הטורח הזה, וכפי ששאלה האשה עצמה הלא אמרתי אל תשלה אותי. אין זה אלא אשליה שאתה נותן לי בן שמת וכבר אמרתי חדל ממנו ונעבוד את מצרים לא שאלתי בן אמרתי בתוך עמי אנכי יושבת ואיני זקוקה לכלום.

י"ז.

אמר אלישע וה' העלים ממני. העלמה מכוונת היתה כאן מאת ה' שאתן לה בן שימות. ועתה אלך ואתפלל בעדו ואחיה אותו. טעם העלמה זו יש לבקש בהבנת כלל הסיפור של אלישע והאשה השונמית החוזר כולו לענין זה. נדרוש הרחבת הענין ונחזור לקשרו.

[מכאן עד סוף אות כ"ד נעתק משיעור שנת תש"פ ששם הרחבנו בחלק זה ויש לצרף הכל היטב].

האשה השונמית היתה עיקר הבית

י"ח.

"ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה". האי אשה גדולה צריך לדעת אותו. ומה גדלות יש באשה זו. אך גדולה שהיו כל ענייני ביתה מופקדים על ידה. כאשר נראה מתוך הסיפור. הזוהר שואל הלא אשה כשרה עושה רצון בעלה, ומשיב שבעלה לא היה שכיח בבית וממילא נפלו ענייני הבית עליה. על כל פנים היתה זו אשה שהנהיגה ולקחה יוזמה בביתה, היו כל ענייני הסיפור מתייחסים אליה, היו לה מוחין דגדלות, והיתה אשה. וזה מפתח ושורש שכל העניין נובע ממנו.

ידיעתה בקדושת אלישע היתה פנימית

י"ט.

אמרה האשה אל בעלה "הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר עלינו תמיד". מילת ידעתי במקרא רומזת על ידיעה פנימית עמוקה. הלא הכל ידעו כי אלישע איש קדוש היה והלא זה היה תפקידו והוא היה נביא מפורסם. משמע

שהאשה הזאת הכירה במשהו עדין יותר שלא הכירו בזה רוב העולם. ובכלל לדעת שאיש הוא קדוש ואיש אלהים אין די במה שאומרים העולם, כמו שאמר צדיק אחד אם אברך מתכוון ברצינות זאת יודעים רק הקב"ה ואשתו. לכן דוחה הזוהר גם את הפירושים המובאים בגמרא. אחת שלא עברה זבוב על שולחנו. שעניינו שהיה שלחנו דומה למזבח שלא נראה זבוב בבית המטבחיים שלו, וסיבת דבר זה שהנקיות מביאה לידי טהרה, ולפיכך האדם הקדוש מקפיד על הטהרה ביותר ולא יתקרבו אליו הזבובים. אך דבר זה הלא נראה לרבים ואין כאן הבחנה עמוקה של ידיעה. כן דוחה הזוהר את הפירוש השני המובא בגמרא, שלא ראתה קרי בסדיניו. והזוהר טוען כי רבים הם בני האדם שאינם רואים קרי ואין בזה דבר מיוחד או הוכחה שהוא קדוש. ועכ"פ רבים בני אדם שבמקרה במשך שהותם בביתה לא יראו קרי.

כ.

אך היא עמדה על משהו אחר. דרך בני אדם שכאשר הם קמים בבוקר מיטתם מסרחת מזיעת הגוף בלילה. ואילו במיטתו של אלישע היה ריח גן עדן. דבר זה צריך לעמוד עליו. שאם הכוונה לריח גשמי פשוט הלא גם את זה יוכלו לראות גם משרתי הבית ואין צריכים להיות אישה גדולה. אבל יש כאן ענין פנימי, שייתכן שיהיה נראה גם על הריח הגשמי אבל עכ"פ עיקר המכוון לענין הפנימי. כי ביום בני אדם שולטים באבריהם וגם במחשבותיהם לפי ערך, ואין זה קדושה אלא התנהגות נאותה. בלילה מאבדים בני אדם את שליטתם על גופם במקצת, ואיבוד שליטה זו הלא הוא ראיית הקרי, ולפיכך הוה אמינה שחוסר ראיית קרי הוא ראיה שהוא אדם שבמהותו קדוש, שאין גופו בוגדת בו שיצא ממנו קרי בשינתו. אך הזוהר אינו מסתפק בזה שהלא זה שליטה בגוף. אך עוד האדם בערותו שולט במחשבותיו ודמיונותיו. ואצל רוב בני האדם כאשר הם ישנים הם מאבדים שליטה זו ורוב החלומות הבל ועניני תאוות ויצרים ופחדים. והיינו במילים אחרות רוב בני אדם מבקרים בגיהנום בשינתם ונשלטים על ידי מלאכי חבלה, וממילא גם המיטה מסרחת. אך הנביא איש אלהים הוא אשר לומד למסור מחשבתו ודעתו למעלה, כאמור בידך אפקיד רוחי. ועל ידי טהרת רעיונותיו בשכיבתו הרי לא די שאין הוא מבקר בגיהנום אלא הוא ממש מבקר בגן עדן בשינתו. כאשר תיאר האריז"ל שכאשר נשמתו עולה בלילה הוא בוחר באיזה ישיבה של מעלה ירצה ללמוד היום, ושומע שם רזי תורה,

ועל כן ידעה שהוא איש אלהים קדוש.

ביום ראש השנה נפקדה השונמית

כ"א.

ויהי היום, מפרש הזוהר זה ראש השנה, שהוא היום הידוע. ויאמר אלישע אליה הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת מה לעשות לך היש לך לדבר אל המלך או אל שר הצבא. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. פשט תשובתה שהלא אני אשה פשוטה ומה לי עם המלך או עם שר הצבא. שואל הזוהר ומה חשב אלישע מה יש לאשה עם המלך. אלא אלישע בראש השנה חרד את החרדה השייכת לאותו היום, ובהתבודדותו בעליית האשה יכל לעיין בדין העולם, כי זה תפקיד הצדיקים בראש השנה. ועל כן שאל ממנה אם יש לה לדבר אל המלך המשפט, או אל שר הצבא, ככתוב ויגבה ה' צבאות במשפט. ותאמר בתוך עמי. כי אין ראוי לאדם לבלוט בשעת הדין כי כל הבולט ביחידותו מתעורר עליו דין. ודבר זה מובא בהרבה ספרים לראש השנה מתוך זוהר זה. אך יש כאן עומק כי ראש השנה הלא הוא יום האשה שהיא מידת המלכות, ועל כן הוא יום שלה, אך ביום שלה נמצא חרדה גדולה, ואת חרדה זו ביקש אלישע לתקן ולהעלות בעבודתו בראש השנה.

כ"ב.

ויאמר גחזי אבל בן אין לה וגו'. התפלל אלישע על פקידתה בראש השנה, שהוא היום המוזמן לפקידת עקרות, ואמר לה למועד הזה, היינו המועד של ראש השנה, את חובקת בן. ואכן ילדה. אך ברגע שגדל הנער ויצא אל אביו אמר ראשי ראשי ומת. והאשה הלכה אל אלישע וצעקה עליו, כאשר צעקו בני ישראל על משה, "השאלתי בן מאת אדני הלא אמרתי לא תשלה אותי". הלא אני אמרתי לך שאין היום ראוי לבלוט ואני אשה בראש השנה. והנה הבן הזה שלך מת, והרי זה פירכא על כל תפלתך שהרי מה לי ולבן מת. ואלישע אמר שהיא צודקת, אבל הויה העלים ממני. משמע שהיה ראוי לו לדעת שעל הבן הזה דין מוות, אבל בכוונה העלים ה' ממנו, והלא דבר זה הוא הקושיא ששאלנו על ה' בתחילת הענין, בשלמא מי שבורח מפרעה ואינו יודע אם יצליח, אבל ה' ידע שיחזרו אל ים סוף, ולמה העלים ממשה ומבני ישראל זאת, ולשם מה כל הישועה הנכשלת הזאת.

לפי שניתן אל האשה דבק בו המות

כ"ג.

מפרש ר' שמעון סוד הענין. כי ילד זה ניתן אל האשה. והכלל שכל דבר שנמצא במדרגת האשה דהיינו במדרגת המלכות בלבד, מיתה נקשרת בו. כי המלכות היא השופטת את העולם כענין ראש השנה, ולא ייתכן בה חיים ארוכים כי היא כמו יום אחד בלבד, לרגעים תבחננו. ולפי שניתן הילד אל אימו ולא אל אביו, שלא היה שם באותו שעה כאשר למדנו, לפיכך בהכרח מיתה נקשרה בו. אך אלישע לא ידע זאת, שאילו ידע לא היה מבקש לה בן וה' רצה שיהיה לה בן. והיינו ביתר עומק שאופי מידת המלכות הוא ש'ה' העלים ממנו'. יש שם חושך ואינו רואה אלא לפי אותו השעה. ולפי שעמד אלישע באותו מדרגה (שלא נקרא בבית השונמית איש האלהים אלא בכרמל, ושם היה במדרגת המידה שנקרא אלהים), לפיכך היה עליו העלמה.

כ"ד.

הלך אלישע ושם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכו'. היינו הוא הבחין שאין דרך להחזיר את החיים ממקום שאין בו חיים. אבל הוסיף לילד עוד מדרגה של רוח, מכח עצמו, ומכאן ואילך היה לילד חיים כפולים, חיים של אמו וחיים של אלישע. ולפיכך נקרא חבקוק לשון חיבוק כפול, חיבוק אימו וחיבוק אלישע. הילד הזה כאשר היה לנביא, הגיע אל אותו המקום שבו פותחים כל הנביאים הוא השער לה' מידת המלכות. ומיד נפחד. כמשל מי שנשכו כלב מפחד כל פעם ששומע כלב. והוא הכיר על בשרו את סכנת המקום הזה, היינו המקום שנקרא לילה, שהוא המקום שלפעמים מאבד אדם שלטון על גופו ועל מחשבתו, ופתח ואמר תפלה, שמהות התפלה הוא צעקת העני ככתוב תפלה לעני, ומה הוא אומר בתפלתו ה' שמעתי שמעך יראתי, שמעתי אותך בבחינתי ולכן יראתי, אך הוא מתפלל ה' בקרב שנים חייהו, תתן לי חיים של שנים ולא של ימים ושעות בלבד, וזו היא תפלתו.

הילד לא חי לשם חיים בעלמא אלא לשם נבואה והוא חבקוק

כ"ה.

לפי דרכנו שהיינו בו נאמר היה בן מעותד לשונמית, אך לפי ההבנה

שהיתה בה והמדרגה שהיה בה אלישע אצלה לא היה באפשרי שיהיה הבן של קיימא. כי לא נודע כיצד יש להתפלל עליו ומה הוא צריך. (האשה הבינה שיש כאן חסרון ואמרה בתוך עמי וגו', ביקשה לא לזוז ממדרגתה שהיתה בהעלמה זו אבל גחזי דחף את אלישע לזה) ובכן מהו הפתרון למצב כזה, שקודם יוולד הבן למועד הזה. ואחר שיוולד ויתגלה טבעו אז יורגש הצרה שבו ואז יוכל אלישע להתפלל להמשיך לו חיים עליונים כפי מה שהוא צריך באמת.

כ"ו.

ולפי מה שידענו כי יש עוד מדרגה עליונה לזה והוא ההגעה אל מטרת הכל באמת. נדע כי גם בסיפור תחיית ילד זה וודאי לא סוף הסיפור שהיה לאיזה אשה ילד והוא חי. אבל כמו כל ילד שנולד יעודו האמיתי הוא לראות את פני האל. כלומר להתנבא. לפיכך נאמר מי הילד הזה אינו אלא חבקוק הנביא, ונדרש הכתוב את חובקת בן על חבקוק. בין יהיה הענין כפשוטו בין על דרך גלגול או מדרש אחר. העניין הוא שיש כאן כפילות כפולה. כפי שחבקוק חיבוק כפול של אימו ושל אלישע שהוסיפה בו חיים. כך כל החיים וודאי החיים שהוחזרו אחר המוות כפולים יש להם יציאה ממצרים ויש להם הגעה אל פני אל חי.

כ"ז.

פתח ר' שמעון "תפלה לחבקוק הנביא על השגיונות". נוסח זה צריך לעמוד עליו. שכן התפלה דבר נפוץ הוא בעולם ובמקרא. ומכל מקום לא מצינו לשון "תפלה ל'" בכל המקרא אלא במקומות מועטים מאד. והם תפלה לדוד, תפלה למשה. ותפלה לחבקוק. ולא עוד, אלא שאין עוד תפלה לפלוני הנביא אלא זה. והלא גם משה היה נביא אך אין תפלה למשה הנביא אלא תפלה למשה איש האלהים. וגם שאר הנביאים כישעיה וירמיה ויחזקאל התפללו ולא מצינו להם תפלה לישעיה או תפלה לירמיה. והלא התפילה קשורה אל הנבואה ככתוב כי נביא הוא והתפלל בעדך. ועוד יש להתבונן, שהקורא תפלה זו לחבקוק לא ימצא בה דברי תפלה ובקשה אלא דברי שיר והלל ונבואה, ואם כן תהלה לחבקוק מיבעי ליה, מאי תפלה לחבקוק.

כ"ח.

התשובה הוא במילה הבאה 'על השגיונות'. מה הם שגיונות אם כפירוש חז"ל שגיאות שהטיח חבקוק דברים כלפי מעלה, אם כן שגיאות מיבעי ליה. אבל האמת שגיונות הם

כלי שיר כמו שכתוב שגיון לדוד. אבל הפירוש הזה עצמו הוא הדרך להתעלות על השגיאות האלה. השגיון הזה הוא ככתוב באהבתה תשגה תמיד. תעשה שגיאות כי בהכרח תעשה שגיאות בפעם הראשונה שהרי עד שלא ראית את האל לא תדע מה לבקש ואם לא תראה כיצד תבקש בהכרח שתראה באופן חלקי בהשאלה ובטעות ואז תבקש ותראה באופן נכון.

כ"ט.

תפלה לחבקוק הנביא כי זהו סדר התנבאותו. כסדר התנבאות כל נביא אלא שחבקוק הבליט וגילה. שהיו לוקחים מנגנים. חושבים העולם שהנביא צריך למנגן כדי להתעלות מאפרוריות עסקי העולם אל שמחת האלוהות. אבל התעלות זו פשוטה למי שרוצה להיות נביא ואינו צריך כלי שיר לכך. הנביא צריך מנגן בכדי להתעלות מכאב ראיית האל אל ראיית האל השמחה. כפי שרק ביציאת מצרים יודעים לטעום טעם מרור כך רק מי שנכנס להתנבא יודע את כאב העולם החסר את האל. ואין מה שיכול להמתיק כאב זה אלא ניגוני הדביקות שהם מראים לנביא דרך להתעלות אל הראיה הנוכחת.

ל.

כל זה מפורש בדברי חבקוק אשר לקחם רשב"י למבוא פתיחתו לספר הזוהר ולאדרא רבה. פתח בשגיונו שחשב להשיג את האל. הוא שגיאתו הוא שגיונו הוא שגיון אהבתו. אמר ה' שמעתי שמעך יראתי וודאי יראתי אחר ששמעתי שמעך טעמתי את טעמך יראתי מאד כי נדחקתי לפנים ממחיצתי ומה יבקש ילוד אשה בין שרפי אש. אך ה' פעלך בקרב שנים חייהו בקרב שנים תודיע ברוגז רחם תזכור. זהו הניגון של חבקוק בתוך הרוגז הזה אש השכינה השורפת כל הבא לגעת בה ישנם רחמים שכן ביקש להראות פניו לנבראים, ברוגז זה רחמים תזכור ותחיה אותי לעמוד בפניך. ויאמינו בדבריו ישירו תהלתו.